

**UCHWAŁA NR XXXI/...../2021
RADY MIEJSKIEJ W PIERZCHNICY**

z dnia 28 grudnia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Pierzchnica na rok 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i poz. 1834) oraz art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art. 10 ust. 1-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, z 2019r. poz. 1655) Rada Miejska uchwała co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Pierzchnica na rok 2022, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Burmistrz

mgr inż. Stanisław Strąk

Załącznik do uchwały Nr XXXI/...../2021
Rady Miejskiej w Pierzchnicy
z dnia 28 grudnia 2021 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Pierzchnica na rok 2022

Spis treści:

1. Wstęp
2. Wstępna ocena sytuacji:
 - 2.1 Charakterystyka gminy Pierzchnica
 - 2.2 Diagnoza ogólna
 - 2.3 Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Pierzchnica
3. Adresaci Gminnego Programu
4. Metody i strategie profilaktyczne
5. Cele Gminnego Programu
6. Działania podejmowane przy realizacji celów szczegółowych
7. Sposoby realizacji zadań
8. Realizatorzy Gminnego Programu.
9. Zasady funkcjonowania Miejsko - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy.
10. Budżet Gminnego Programu.
11. Monitorowanie problemów alkoholowych i narkomanii w gminie Pierzchnica.

1. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Pierzchnica na rok 2022 (zwany dalej Gminnym Programem) określa strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także obejmuje przedsięwzięcia z obszaru przeciwdziałania narkomanii.

Uznając życie obywateli bez uzależnień za niezbędny warunek moralnego i materialnego dobra społeczności gminnej, organy gminy są zobowiązane do kształtowania polityki społecznej, która sprzyja w szczególności tworzeniu odpowiednich warunków do realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu i narkotyków.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii opracowany został na bazie ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29. lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Obowiązek uchwalania Gminnego Programu wynika z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 ust. 2-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi obowiązkiem jednostek samorządu terytorialnego jest podejmowanie działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania,

inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii umożliwia realizację działań profilaktycznych, jak i zaradczych na szczeblu gminnym. Ustawodawca wskazał zarówno zadania, jakie mają być realizowane, formę prawną w postaci gminnego programu, jak i środki na realizację tych zadań. Źródłem finansowania są środki finansowe budżetu gminy. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych gminy. W Gminnym Programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących. Gminny Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków jak również innych środków psychoaktywnych.

2. Wstępna ocena sytuacji

2.1 Charakterystyka gminy Pierzchnica

Gmina Pierzchnica zajmuje obszar blisko 105km² i składa się z 17 sołectw. Zameldowanych jest 4609 osoby, w tym 2293 kobiet i 2316 mężczyzn (dane na dzień 30.11.2021r.). Siedzibą gminy jest miasto Pierzchnica. W ostatnich latach liczba mieszkańców gminy jest stabilna. Pomimo to występują na terenie gminy migracje do miast oraz wyjazdy zagraniczne w poszukiwaniu pracy.

Spora część mieszkańców żyje w ubóstwie, opieką ze strony Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pierzchnicy w 2020 roku objętych zostało 122 rodziny (320 osób), w tym 15 rodzin (30 osób) to rodziny, w których występuje problem z nadużywaniem alkoholu oraz 1 osoba (1 rodzina) z problemem narkomanii. Alkoholizm w gminie stanowi istotny problem. Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy w roku 2020 na leczenie odwykowe skierowała 15 osób, natomiast w 2021r. na leczenie odwykowe skierowano dotąd 4 osoby (stan na 30.11.2021r.), nadal rozpatrywanych jest 8 spraw. W 2020 roku zwołano 15 posiedzeń, na których przeprowadzono rozmowy z 31 osobami nadużywającymi alkoholu, o leczenie odwykowe wpłynęło również 28 nowych wniosków. W 2021 roku dotychczas zwołano 14 posiedzeń, na których przeprowadzono rozmowy z 23 osobami nadużywającymi alkoholu, o leczenie odwykowe wpłynęło 13 nowych wniosków. MGKRPA w Pierzchnicy wydała w 2020 roku 3 postanowienia dotyczące zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, opiniując zgodność lokalizacji i ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miejskiej w Pierzchnicy.

Na terenie gminy znajdują się dwie szkoły podstawowe - w Pierzchnicy i Drugni. Do szkół podstawowych w roku szkolnym 2020/2021 uczęszcza w sumie 377 uczniów. Do szkół ponadpodstawowych młodzież dojeżdża do pobliskich miejscowości tj. do Kielc, Chmielnika, Buska-Zdroju. W gminie rozwijają się placówki kultury, powstają nowe kluby młodzieżowe oraz świetlice środowiskowe, funkcjonują również świetlice szkolne obejmujące opieką dzieci dowożone do placówek oświatowych. Ze zbiorów Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Pierzchnicy korzystają uczniowie oraz pozostali mieszkańcy gminy. Mocną stroną gminy są organizacje pozarządowe, które włączają się w realizację gminnych zadań wynikających z programów profilaktycznych.

2.2 Diagnoza ogólna

Największą zdiagnozowaną grupę stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Niepokoi fakt, że problemy z nadużywaniem alkoholu pojawiają się często w rodzinach biednych gdzie brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby, występuje bezrobocie oraz gdzie wychowują się małe dzieci. Uzależnienie od alkoholu jest następstwem długotrwałego picia. Uzależnienie od alkoholu bliskiej osoby i związane z tym jej nieprawidłowe funkcjonowanie wywiera negatywny wpływ na pozostałych członków rodziny, zarówno dorosłych, jak i dzieci, powodując problemy zdrowotne, psychologiczne,

społeczne i materialne. Uzależnienie jest tym czynnikiem, który może doprowadzić do dysfunkcji rodziny. Dotkliwą konsekwencją życia w bliskiej relacji z osobą uzależnioną może być współuzależnienie. Jednym z zaburzeń ściśle skorelowanych z alkoholem jest przemoc w rodzinie, najczęściej jest to przemoc domowa oraz ubóstwo. Nadużywanie alkoholu jest powodem znęcania się psychicznego a także fizycznego nad domownikami i niejednokrotnie jest jednym z głównych powodów rozpadu rodziny.

Szczególnie trudna jest sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym. Dysfunkcja takiej rodziny zakłóca prawidłowy rozwój dziecka – poznawczy, emocjonalny i społeczny. Takie zachowania mają niewątpliwie bardzo negatywny wpływ na spokojne życie całej rodziny, a przede wszystkim na prawidłowy rozwój dzieci.

Do realizatorów Gminnego Programu docierają tylko znikome informacje o przypadkach zażywania bądź rozpowszechniania narkotyków czy środków psychoaktywnych. W 2021 roku odnotowano jeden przypadek osoby nadużywającej narkotyków, znajdowała się ona pod opieką pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pierzchnicy. W związku z powyższym należy stwierdzić, że problem narkomanii na terenie gminy Pierzchnica nie jest poważny. Przeprowadzona analiza faktów zmusza jednak do zachowania czujności i zastosowania odpowiednich działań zapobiegawczych, bo zagrożenie istnieje i w przyszłości problem narkomanii na terenie gminy może być znacznie bardziej poważny. Dużym zagrożeniem staje się dostępność tzw. „dopalaczy”. Szczególnie narażone są osoby w młodym wieku, które mogły korzystać z tego rodzaju środków odurzających. Na największe zagrożenie narażeni są uczniowie szkół ponadpodstawowych dojeżdżający do szkół poza terenem gminy Pierzchnica.

Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemami wynikającymi z nadużywania alkoholu, narkotyków jak również innych środków psychoaktywnych jest jednym z istotnych zadań samorządów lokalnych w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywa prowadzenie placówek wsparcia dziennego – świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych itp. oraz innych form pomocy dzieciom z grup ryzyka z zaburzonymi zachowaniami.

2.4 Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Pierzchnica

W październiku 2019 roku wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Pierzchnica została przeprowadzona diagnoza społeczna. Miała ona na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych wśród uczniów. W badaniu łącznie wzięło udział 193 osoby, gdzie rozkład próby był równy między chłopcami i dziewczynkami – 50/50%. Wśród badanych uczniów, najliczniejszą grupę stanowili uczniowie klasy VI szkoły podstawowej (35%) i klasy V (27%). 20% badanych było uczniami klasy VII, 16% klasy VIII, a 2% ankietowanych stanowili uczniowie klasy IV. Zakres działań badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci i młodzieży,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz przemocy domowej i rówieśniczej.

Pierwszy blok tematyczny dotyczył problemu alkoholowego z perspektywy dzieci i młodzieży. Uczniowie zostali zapytani o to, czy ich rówieśnicy piją alkohol. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 28% respondentów. 44% ankietowanych uważa, że ich koledzy/ koleżanki nie piją alkoholu, a 28% nie ma wiedzy na ten temat. Jak wynika z analizy danych, 8% ankietowanych spożywało alkohol jednokrotnie, 13% piło kilka razy, 4% badanych wiele razy sięgało po alkohol, a 3% pije regularnie. 73% uczniów przyznało, że nigdy w życiu nie spożywało alkoholu. Na kolejne

pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż spożywały alkohol. Na pytanie, w jakim wieku uczeń spożywał alkohol, 46% badanych odpowiedziało, że miało wówczas 11-13 lat, 26% respondentów piło napoje alkoholowe pomiędzy 14 a 16 rokiem życia, 8-10 lat w dniu inicjacji alkoholowej miało 28% respondentów. W kolejnym pytaniu badani zostali zapytani o częstotliwość spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi uczniów, większość - 56% nie spożywało alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, 27% zdarzyło się pić napoje wysoko procentowe 1-2 razy, 10% 3-4 razy, a 4% 5-7 razy, więcej niż 7 razy alkohol spożywało 3% ankietowanych. Uczniowie sięgający po alkohol najczęściej wybierają piwo (76%), następnie szampana (49%) i wódkę (43%). Po wino sięga 35% badanych, 27% po whisky, a 20% po likiery i nalewki. Inne, bliżej nie określone alkohole wybiera 12% respondentów. Po raz pierwszy uczniowie sięgnęli po alkohol podczas uroczystości rodzinnej (44%) lub ze znajomymi na podwórku (24%). 20% ankietowanych deklaruje, że piło po raz pierwszy napój alkoholowy w czasie imprezy towarzyskiej, 18% na dyskotecę, 14% uczniów piło pod nieobecność rodziców w domu, a 2% w czasie wycieczki szkolnej. Większość osób pijących alkohol – 82% nie doznało przykrości z powodu jego spożywania. 6% doświadczyło problemów w rodzinie, kolejne 6% wskazało na pogorszenie relacji koleżeńskich, 4% miało problemy w szkole, a 2% miało problemy finansowe. Większość badanych, bo 59% twierdzi, że zostało poczęstowanych alkoholem. 24% podkrađło napój wysokoprocentowy rodzicom, 18% poprosiło kogoś o jego zakup, a 16% dostało go od starszych kolegów. 10% ankietowanych alkohol kupiło sobie samemu. W zdecydowanej większości, rodzice uczniów wiedzą, że ich dzieci spożywają alkohol (57%). 43% nie ma świadomości, że ich pociechy są po inicjacji alkoholowej. Rodzice, którzy wiedzą, że ich dzieci piją alkohol - 38% z nich nic nie zrobiło z tym faktem. 38% uczniów twierdzi, że rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę. W opinii 8% respondentów, rodzice zdenerwowali się i wyznaczyli karę, a 4% podało że szukali pomocy u specjalisty, pozostali zareagowali inaczej.

Następny blok pytań dotyczył problemu nikotynowego wśród osób nieletnich w gminie Pierzchnica. 44% badanych twierdzi, że ich rówieśnicy nie palą papierosów, natomiast według 31% respondentów, osoby w ich wieku mają takie doświadczenia. 25% respondentów deklaruje brak wiedzy na temat sięgania po wybory nikotynowe przez rówieśników. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 4% badanych paliło papierosy jednokrotnie, kolejne 10% kilkakrotnie próbowało palić papierosy, natomiast 1% palił wiele razy. Do regularnego sięgania po wyroby tytoniowe przyznało się 2% respondentów. Większość badanych – 83% nigdy nie paliło papierosów.

Kolejny blok pytań dotyczył środków psychoaktywnych. Uczniowie zostali zapytani o to, ile razy w życiu zdarzyło się im zażywać środki psychoaktywne. 97% nigdy nie zażywało środków psychoaktywnych, a 2% uczniów twierdzi, że sięgnęli po nie jednokrotnie, natomiast 1% brał je kilka razy. Na pytanie o motywy sięgnięcia po środki psychoaktywne, badani uczniowie podali, że kierowała nimi chęć dobrej zabawy - 50%. W dalszej kolejności wskazali na presję grupy, ciekawość, relaksację, chęć bycia modnym oraz zaimponowanie w towarzystwie. Aż 67% uczniów twierdzi, że narkotyk otrzymało nieświadomie.

Kolejny blok tematyczny dotyczył spostrzegania zjawiska przemocy przez uczniów ze szkół w gminie Pierzchnica. Jak wynika z danych, aż 28% uczniów doświadczyło przemocy, pozostali – 72% nie ma takich doświadczeń. Większość uczniów doświadczających przemocy odpowiedziało, że to koledzy/ koleżanki ze szkoły byli jej sprawcami - 57%. Następnie wskazali na rodzeństwo - 23%, znajomych - 23%, matkę – 6% i ojca – 4%, natomiast 28% podało, że sprawcą aktu przemocy były inne osoby. 35% ogółu badanych przyznało, że w szkole występuje problem przemocy. Przeciwnego zdania jest 23% respondentów, natomiast 42% nie ma informacji na ten temat. Z odpowiedzi respondentów wynika, że 21% z nich stosowało zachowania przemocowe wobec innych osób. Większość – 79% nie ma takich doświadczeń.

Ostatni blok tematyczny dotyczył spostrzegania działań profilaktycznych przez dzieci i młodzież z gminy Pierzchnica. W pierwszym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie najciekawszych i najefektywniejszych według nich zajęć. Najwięcej odpowiedzi padło na pogadanki z wychowawcą - 54%. Dla części respondentów najciekawsze są zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą – 38%, zajęcia z przedstawicielem Policji - 31% oraz spektakl lub musical profilaktyczny - 26%. Według 37%

uczniów w ich szkole brakuje warsztatów z psychologiem lub innym specjalistą, zdaniem 31% nie ma wystarczającej ilości zajęć z wykorzystaniem form multimedialnych. 29% uznało, że brakuje spektakli lub musicali profilaktycznych, według 15% respondentów za mało jest zajęć z przedstawicielem Policji, a 12% wskazało na inne, bliżej nie określone formy zajęć profilaktycznych. Zdaniem 61% uczniów prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie, ponieważ badani wiele się dowiedzieli i były one ciekawe.

Celem badania było przedstawienie aktualnych problemów alkoholowych, narkotykowych oraz przemocy dotyczących gminę Pierzchnica w odniesieniu do opinii uczniów. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła rozpoznanie sytuacji uczniów gminy, ich opinii i postaw względem uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz przemocy.

Podsumowując, w gminie Pierzchnica występuje problem alkoholowy wśród młodych mieszkańców. Palenie papierosów przez młodych mieszkańców również jest widoczne. Niepójący jest fakt, iż jest grupa młodych ludzi, w której palenie papierosów wyszło poza fazę eksperymentowania i stało się regularną czynnością. Badanie wykazało również, że część badanych uczniów miało styczność z narkotykami lub dopalaczami. Część uczniów posiada niepełną wiedzę na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, co domaga się zastosowania szerokich działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym. Problem przemocy w gminie Pierzchnica jest znaczący, bowiem aż 28% uczniów przyznaje, że jej doświadczyło. Szczególnie dostrzegalnym jej rodzajem jest przemoc rówieśnicza, bowiem większość uczniów doznało przemocy ze strony kolegów ze szkoły i 35% uważa, że w ich szkole występuje przemoc. Jak wynika z analizy materiału badawczego, problem przemocy domowej jest mniejszy niż przemocy rówieśniczej, jednak również dostrzegalny. Warto również pochylić się nad zjawiskiem cyberprzemocy i poszerzyć wiedzę uczniów zarówno na temat istoty tego problemu, jak i konsekwencji jej stosowania dla ofiary i sprawcy. Wobec powyższego należy podjąć działania profilaktyczne, zapobiegające dalszemu rozwojowi omawianych problemów.

3. Adresaci Gminnego Programu

Gminny Program skierowany jest do osób, którzy w życiu prywatnym, bądź zawodowym spotykają się z problemem nadużywania i uzależnienia od alkoholu, narkotyków jak również innych środków psychoaktywnych oraz do wszystkich zainteresowanych tą problematyką. Gmina z racji dysponowania odpowiednią wiedzą o problemach swoich mieszkańców, a także o swoich możliwościach, może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do społeczności. Zadania zawarte w programie skierowane są do osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych, ich rodzin, a także do dzieci i młodzieży. Alkoholizm i narkomania są dużymi problemami społecznymi dotyczącymi nie tylko osób dorosłych, ale coraz częściej także młodzież i dzieci.

Adresatami Gminnego Programu są mieszkańcy gminy Pierzchnica, w szczególności:

- osoby i rodziny z problemem nadużywania i uzależnienia od alkoholu, narkotyków jak również innych środków psychoaktywnych,
- osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków i osoby współuzależnione,
- dzieci i młodzież,
- osoby zajmujące się zapobieganiem występowania problemów i pomocą osobom i rodzinom z problemem alkoholowym i narkomanii,
- środowiska abstynenckie,
- podmioty publiczne, społeczne, instytucje, stowarzyszenia i osoby fizyczne działające w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program jest kierowany do lokalnej społeczności. Jednak głównymi osobami zażywającymi środki psychoaktywne, w tym narkotyki, stała się głównie młodzież, dla której narkotyki są

najprostszym sposobem na oderwanie się od rzeczywistości, dobrą zabawą, zabiciem nudy, chwilowym zapomnieniem o kłopotach, problemach na jakie napotykać wchodząc w dorosłe życie. Osobami intensywnie oddziałującymi na młode pokolenie są rodzice, to oni mają bez względu na wiek największy wpływ na zachowanie swoich dzieci. Edukacja rodziców w zakresie działań w stosunku do dzieci może przynieść w przyszłości istotne, pozytywne zmiany w ograniczeniu używania substancji psychoaktywnych. Obecnie postawa rodziców jest zwykle nacechowana lękiem i ograniczona brakiem wiedzy na temat narkotyków, ich działania i szkodliwości. Edukacja i wsparcie terapeutyczne rodziny może przynieść w przyszłości pozytywne zmiany, a ich efektem może być psychicznie zdrowsze, społecznie dojrzałe młode pokolenie. Oferta dla młodzieży powinna chronić przed nałogiem, ale również wyposażyć w takie umiejętności, które pozwolą im dobrze funkcjonować w grupie rówieśniczej, radzić sobie z zadaniami i codziennymi obowiązkami oraz brać odpowiedzialność za własny rozwój bez stosowania używek. Gminny Program uwzględnia potrzeby środowiska gminnego w zakresie profilaktyki i leczenia osób zagrożonych uzależnieniem, szkodliwie używających i uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych.

Wpajanie zasad zdrowego stylu życia od najmłodszych lat daje szansę na stworzenie zdrowego społeczeństwa w pełni świadomego zagrożeń, jakie niesie cywilizacja, np. stres czy uzależnienia. Dom rodzinny, szkoła i środowisko zewnętrzne, w którym przebywają dzieci i młodzież, kształtują osobowość młodego człowieka. Należy zatem zadbać o to, aby instytucje do tego powołane i organizacje społeczne były zdolne do przyjęcia zadań wychowawczych w przypadkach zaistnienia takich potrzeb. Do sfery zadań publicznych należą zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także przeciwdziałania narkomanii. Oznacza to, że w przypadku realizacji zadań z tego zakresu zarówno jednostki samorządu terytorialnego, jak i organizacje pozarządowe obowiązują stosowanie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

4. Metody i strategie profilaktyczne

Profilaktyka jest rozumiana jako świadome działanie mające na celu zapobieganie problemom (zaburzeniom, chorobom, dysfunkcjom) zanim one wystąpią. Do profilaktyki zaliczane są również działania mające na celu ograniczanie (minimalizowanie) negatywnych konsekwencji zachowań ryzykownych. Skuteczne i sprawdzone strategie profilaktyczne są jednym z podstawowych elementów, na których powinna opierać się współczesna profilaktyka uzależnień. Strategie profilaktyczne, czyli sposoby postępowania mające istotny wpływ na osiągnięcie założonych w programach celów, wywodzą się z modeli teoretycznych wyjaśniających, dlaczego ludzie sięgają po alkohol, narkotyki lub podejmują inne ryzykowne zachowania.

Odpowiednio do stopnia zagrożenia profilaktyka uzależnień prowadzona jest na trzech poziomach: profilaktyka uniwersalna, selektywna oraz wskazująca.

Profilaktyka uniwersalna - ma na celu przeciwdziałanie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych (zwłaszcza wśród młodzieży szkolnej) poprzez dostarczenie odpowiedniej informacji oraz wzmacnianie czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka. Działania te dotyczą zagrożeń rozpowszechnionych, takich jak np. używanie substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol) czy przemoc. Odbiorcy działań profilaktyki uniwersalnej to ogół populacji, np. dzieci i młodzież szkolna, społeczność lokalna. Grupy, do których są kierowane działania profilaktyki uniwersalnej nie są uprzednio diagnozowane pod względem poziomu ryzyka zachowań problemowych, choć w obrębie grupy poszczególne jednostki mogą się różnić stopniem zagrożenia i rodzajem czynników ryzyka.

Profilaktyka selektywna ma na celu zapobieganie, ograniczenie lub zaprzestanie podejmowania przez jednostkę zachowań ryzykownych. Cele te mogą być osiągnięte między innymi poprzez ograniczanie czynników ryzyka związanych ze środowiskiem rodzinnym i rówieśniczym, poprawę funkcjonowania emocjonalnego i społecznego, kształtowanie adekwatnych przekonań normatywnych dotyczących narkotyków czy alkoholu, promocję postaw prozdrowotnych oraz wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów związanych z używaniem narkotyków i/lub alkoholu przez dziecko. Odbiorcy działań profilaktyki selektywnej to podgrupy wybranej populacji (np. ogółu młodzieży) charakteryzujące się obecnością czynników ryzyka (indywidualnych, rodzinnych, środowiskowych), związanych z podejmowaniem danych zachowań ryzykownych, np.: używania czy nadużywania substancji psychoaktywnych, uzależniających. Do odbiorców profilaktyki selektywnej

zaliczamy więc m.in.: „dzieci ulicy”, niepełnoletnie osoby popełniające czyny karalne, osoby zagrożone demoralizacją, dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby okazjonalnie używające narkotyków czy spożywające napoje alkoholowe.

Profilaktyka wskazująca są to działania kierowane do jednostek, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, uzależniających, w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi czy społecznymi. Cele profilaktyki wskazującej to zapobieganie rozwojowi uzależnienia od substancji uzależniających, ograniczanie częstości używania lub zmiana wzorów używania substancji na mniej „niebezpieczne”, ryzykowne. Działania ukierunkowane są głównie na indywidualną diagnozę przyczyn problemu i podjęcie stosownej interwencji.

5. Cele Gminnego Programu

Program opiera się na przesłankach wynikających z potwierdzonego przez współczesną naukę oddziaływania napojów alkoholowych i narkotyków na poszczególne osoby i społeczności. Ignorowanie czy lekceważenie którejkolwiek z przesłanek powoduje znaczną przewagę szkód, które wynikają ze spożywania napojów alkoholowych i narkotyków przez nieletnich oraz z nadużywania takich napojów i narkotyków przez dorosłych. Powoduje to ogromne straty, narusza tożsamość, suwerenność, wolność, zdrowie, rozwój i dobrobyt. Istnieją precedensy, które wskazują na to, że ignorowanie troski o trzeźwość i przeciwdziałania narkomanii wprost zagraża istnieniu narodu lub bardzo negatywnie wpływa na jego życie społeczne, polityczne, ekonomiczne i pozycję międzynarodową.

Głównymi celami Gminnego Programu są:

1. Cel główny – wzbogacenie wiedzy mieszkańców, głównie uczniów i rodziców na temat skutków sięgania po alkohol oraz narkotyki, w tym także po tzw. „dopalacze” - profilaktyka i edukacja.

2. Cele szczegółowe:

- a) wzrost świadomości wśród mieszkańców gminy, w tym zarówno rodziców jak i dzieci na temat skutków picia alkoholu, używania substancji psychoaktywnych uzależniających, poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki poprzez dostarczanie adekwatnych informacji na temat skutków ryzykownych zachowań i umożliwienie racjonalnego wyboru własnych postępowań,
- b) kształcenie asertywnego zachowania dzieci i młodzieży, ochrona przed wchodzeniem w kontakty z substancjami psychoaktywnymi, uzależnieniem się od alkoholu czy narkotyków,
- c) wzbogacanie poziomu wiedzy mieszkańców, w tym nauczycieli i rodziców w zakresie uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz wiedzy na temat negatywnych konsekwencji sięgania po środki uzależniające poprzez szkolenia, pomoc wychowawcom, uczniom i rodzicom w organizowaniu kontaktów ze specjalistami, współpraca z rodzicami w celu likwidacji zachowań ryzykownych,
- d) zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób nadużywających bądź uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin poprzez zapewnienie dostępu do świadczeń terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin w których występuje problem alkoholowy czy narkomanii,
- e) zmniejszenie ilości osób z problemem alkoholowym czy narkomanii, zmniejszanie rozmiarów problemów już istniejących oraz zmniejszenie ilości osób cierpiących z powodu zachowań osób nadużywających alkoholu i używania substancji psychoaktywnych,
- f) podwyższenie progu wiekowego inicjacji alkoholowej i substancji psychoaktywnych oraz ochrona uczniów przed zagrożeniami uzależnień i reagowanie na pojawiające się zagrożenia w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób zachowań ryzykownych, informowanie o tym wychowawców, rodziców, a w razie potrzeby odwoływanie się do specjalistycznej pomocy,
- g) zminimalizowanie ryzyka kontaktu dzieci i młodzieży ze środkami odurzającymi poprzez racjonalne organizowanie im czasu wolnego,
- h) promocja zdrowego stylu życia, kształtowanie postaw prozdrowotnych, zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z używaniem substancji uzależniających.

6. Działania podejmowane przy realizacji celów szczegółowych

Działania podejmowane przez gminę Pierzchnica w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii obejmują wiele obszarów:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin – 11.000,00zł
- 2) działalność Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy – 23.000,00zł
- 3) wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii, które prowadzą profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną oraz szkoleniową w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów oraz działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych – 46.000,00 zł

7. Sposoby realizacji zadań

Wszelkie czynności skierowane do dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych mają na celu wypracowanie właściwych relacji społecznych, poczucia własnej wartości, możliwości pozytywnego odreagowania stresu i trudnych sytuacji, nawyku systematyczności, odpowiedzialności za innych, zdobycia umiejętności aktywnego spędzania czasu wolnego, umiejętności skutecznego odmawiania. Poprzez podejmowane inicjatywy będziemy edukować, uświadamiać i kształtować prawidłowe postawy, zdolności do dokonywania wyborów oraz oferować alternatywne formy spędzania wolnego czasu. Stosowane będą różne metody i programy uwzględniające profilaktykę uniwersalną i selektywną, które będą miały na celu osłabianie wpływu czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących w szkole, rodzinie oraz środowisku lokalnym grupy młodych ludzi w różnych przedziałach wiekowych.

Zaplanowane działania prowadzone będą w różnych środowiskach i kierowane będą zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych:

- 1) *Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin – rola Punktu Konsultacyjnego:*
 - a) umożliwienie korzystania z pomocy specjalisty psychoterapii uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym mieszczącym się w Samorządowym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Pierzchnicy,
 - b) dostosowanie godzin pracy Punktu Konsultacyjnego do potrzeb zainteresowanych,
 - c) motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia,
 - d) motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, używających środków psychoaktywnych do zmiany szkodliwego wzoru postępowania,
 - e) udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym/terapii,
 - f) rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwości uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy.
- 2) *Działalność Miejsko - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy:*
 - a) udział członków w posiedzeniach Miejsko - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - b) prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia przez osoby upoważnione przez Burmistrza Miasta i Gminy Pierzchnica zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - c) szkolenia członków Komisji,
 - d) obsługa biurowa oraz inne środki niezbędne do prawidłowego funkcjonowania Komisji,
 - e) koszty związane z opłatami sądowymi (wydanie opinii biegłego sądowo – psychiatrycznej oraz odpisu postanowienia),

3) *Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek (w tym oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych) profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, a także wśród rodziców:*

- a) szkolenia dla osób biorących udział w realizacji programu profilaktycznego, prowadzenie szkoleń i warsztatów dla rodziców i nauczycieli, dotyczących profilaktyki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii, finansowanie szkoleń dla osób pracujących z dziećmi, dotyczących efektywnych sposobów przekazywania wiedzy na temat uzależnień, wskazywania alternatywnych wzorców spędzania wolnego czasu, radzenia sobie ze stresem i rozwiązywaniem problemów,
- b) finansowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych, organizowanie projekcji filmów, pogadanek, spektakli i warsztatów profilaktycznych dotyczących problemów uzależnień, w tym zakup niezbędnych materiałów i pomocy dydaktycznych,
- c) realizację i wspieranie kampanii edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkód wynikających z nadużywania środków uzależniających,
- d) propagowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie zajęć, imprez profilaktycznych, kulturalnych i sportowych (festyny, zawody sportowe, konkursy), w tym zakup nagród i materiałów na konkursy oraz pomocy dydaktycznych,
- e) stwarzanie atmosfery przychylności i wsparcia dla lokalnych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii,
- f) wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
- g) organizowanie i współfinansowanie różnych form spędzania czasu wolnego z elementami profilaktyki dla dzieci i młodzieży - kluby młodzieżowe, kluby sportowe, świetlice,
- h) prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży jako alternatywnego wzorca spędzania czasu wolnego, mających na celu zapobieganie uzależnieniom oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia,
- i) działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- j) diagnozowanie i monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej na terenie gminy,
- k) ogłaszanie otwartych konkursów na wspieranie zadań wynikających z Gminnego Programu.

8. Realizatorzy Gminnego Programu

Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy jest koordynatorem realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania narkomanii.

Dodatkowo realizatorami Gminnego Programu uchwalonego na 2022 rok w gminie Pierzchnica są:

- 1) Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy,
- 2) Przedszkola i Szkoły Podstawowe w Pierzchnicy i w Drugni,
- 3) Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pierzchnicy,
- 4) Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna w Pierzchnicy,
- 5) Punkt Konsultacyjny w Pierzchnicy,
- 6) Komisariat Policji w Chmielniku,
- 7) Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Pierzchnicy,
- 8) instytucje, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i osoby fizyczne służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 9) inne instytucje realizujące pośrednio zadania Gminnego Programu oraz współpracujące przy ich realizacji.

9. Zasady funkcjonowania Miejsko - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy:

- 1) Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pierzchnicy działa w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) M-GKRPA jest koordynatorem realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- 3) Członkom Komisji za uczestnictwo w posiedzeniu przysługuje dieta w wysokości:
 - Przewodnicząca Komisji – 260,00zł brutto (*słownie: dwieście sześćdziesiąt złotych 00/100*),
 - Sekretarz Komisji – 240,00zł brutto (*słownie: dwieście czterdzieści złotych 00/100*),
 - pozostali członkowie Komisji – 200,00zł brutto (*słownie: dwieście złotych 00/100*).
- 4) Do obowiązków M-GKRPA należy:
 - a.prowadzenie postępowania zobowiązującego do podjęcia leczenia odwykowego osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,
 - b.prowadzenie rozmów motywujących do leczenia odwykowego w ramach procedury zobowiązania do leczenia odwykowego,
 - c.prowadzenie rozmów z rodzinami osób uzależnionych w ramach procedury zobowiązania do leczenia odwykowego,
 - d.opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady miejskiej),
 - e.dokonywanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia.

10. Budżet Gminnego Programu

Środki finansowe na realizację zadań wynikających z Gminnego Programu będą pochodziły z budżetu gminy Pierzchnica, tj. z opłat za wydane zezwolenia za sprzedaż napojów alkoholowych oraz środków pozyskanych z innych źródeł przez podmioty włączone do realizacji Gminnego Programu. Zaplanowane wydatki na rok 2022 w zakresie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Pierzchnica wynoszą – **80.000,00 zł.**

11. Monitorowanie problemów alkoholowych i narkomanii w gminie Pierzchnica:

W ramach Gminnego Programu kontynuowane będą działania podejmowane w latach ubiegłych oraz wykorzystane i sprawdzone sposoby realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

Monitorowanie problemów alkoholowych i narkomanii w gminie Pierzchnica polegać będzie na:

- 1) wymianie informacji między instytucjami, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, osobami fizycznymi i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy,
- 2) gromadzeniu i analizie danych na temat problemu alkoholowego i narkomanii w gminie,
- 3) prowadzeniu działań mających na celu ocenę rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniem,
- 4) monitorowanie skuteczności realizowanych programów profilaktycznych i terapeutycznych,
- 5) zbieraniu danych o skali pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym i narkomanii w rodzinie.

Uzasadnienie

do projektu uchwały Nr XXXI/...../2021 Rady Miejskiej w Pierzchnicy

z dnia 28 grudnia 2021r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Pierzchnica na rok 2022

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 stanowi podstawę do praktycznej realizacji zadań własnych gminy doprecyzowanych w art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm).

Środki finansowe przeznaczone na ten cel pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Gminny Program na rok 2022 jest kontynuacją działań rozpoczętych w latach poprzednich. Obowiązek uchwalania Gminnego Programu wynika z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 ust. 2-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Pierzchnica na rok 2022 jest zasadne.

Burmistrz

mgr inż. Stanisław Strąk